

RECEPT ZA SAVRŠENU SUPRUGU

KARMA BRAUN

Prevela
Branislava Radević-Stojiljković

■ Laguna ■

Naslov originala

Karma Brown

RECIPE FOR A PERFECT WIFE

Copyright © 2020 by Karma Brown

Translation copyright © 2021 za srpsko izdanje, LAGUNA

Mojoj nani Mirijam Rut Kristi, koja je bila feministkinja uprkos ograničenjima svoje generacije. Kao kuvarica „iz konzerve“, nije bila poznata po kuhinjskim veštinama, ali jeste opako pravila kraljevsku piletinu. Što mi nedostaje, mada ne toliko koliko mi nedostaje ona.

I svim ženama pre mene, hvala vam što ste osvetlile put. Za one koje dolaze posle – naročito za tebe, Edison Me – žao mi je što posao nije gotov. Nadam se da vas ostavljamo s dovoljno svega što je potrebno da dovršite započeto.

*Umetnost je teška gospodarica, a nijedna nije teška
kao umetnost da budeš supruga.*

Blanš Ebit, *Šta supruge ne treba da rade* (1913)

1

„Vi kao da zaboravljate da sam oženjen, i da je jedna od mnogih bračnih draži u tome što su i muž i žena primorani da žive životom uzajamne pritivnosti i licemerja.“

Oskar Vajld, *Slika Dorijana Greja* (1890)

Bilo je kasno, i doba dana i godišnje doba, za sađenje, ali nije imala izbora. Njen muž nije razumeo hitnost situacije pošto nikad nije gajio vrt. Niti je cenio ono što vrt pruža, pa ga je zato pomalo nervirala tog prepodneva. Želeo je da se ona usredsredi na *važnije zadatke*, kojih je bilo mnogo jer su se bili uselili tek nedelju dana pre toga. Tačno je da je vrt mogao da čeka – malo se u njemu dešava kasnih meseci, lukovice spavaju u zemlji, čekaju kišu i toplotu proleća. Ali ova biljka sa obiljem cvetova u obliku zvončića ne bi bila tako strpljiva. Osim toga, bila je poklon i uz nju su došla i specifična uputstva, tako da nije bilo druge nego da je stavi u zemlju. Toga dana.

Najviše se osećala kao ono što zaista jeste kad je petljala sa zemljom, pevušila joj i mamila pupoljke i lišće. To je bio i glavni razlog što joj se kuća dopala kad ju je prvi put videla. Cvetne leje su već bile pripremljene, mada ih je bilo malo, pa je mogla da zamisli kako mogu biti preobražene u nešto veličanstveno. Sama kuća je bila velika i bezlična – naročito zbog tako mnogo soba, s obzirom na to da ih je samo dvoje. Međutim, tek su mladenci. Ima mnogo vremena da od te kuće naprave dom, da je napune decom i toplineom.

Pevušeći omiljenu melodiju, navukla je baštovanske rukavice, čučnula i lopaticom iskopala veliki krug u zemlji. U rupu je stavila biljku, držeći je pažljivo prstima u rukavicama, da ne zgnječi cvetove boje ametista. Oraspoložila se dok je tapkala zemlju oko korenja, a stabljika je stajala lepo i pravo i cvetovi su već ulepšavali baštu. Još je bilo mnogo posla pred njom, ali legla je na meku travu, s rukama kao jastukom pod glavom, i posmatrala kako oblaci plešu gore na nebu. Uzbuđena i spremna za sve što predstoji.

2

„Muškarci vole čistu kuću, ali ako se neprestano pravi metež zbog toga, i unosi nemir u nju da bi se održavala čistoća, to će oterati muškarca iz kuće, nekuda drugde.“

Vilijam Dž. Robinson, *Bračni život i sreća* (1922)

Alis

.....

5. MAJ 2018.

Kad je Alis Hejl prvi put videla kuću – impresivnu po veličini, mada oronulu i turobnu od zapuštenosti – nije znala šta kuća krije za nju. Prva pomisao bila joj je kako izgleda golemo. Hejlovi su živeli u malom jednosobnom stanu u Marej hilu, u kojem su morali da se provlače postrance da bi prošli pored kreveta i kolenima su dodirivali vrata kupatila kad sede na klozetskoj šolji. A ova kuća je bila velika i pravougaona, od cigle, sa simetričnim prozorima zatvorenih kapaka sa obe strane crvenih vrata ugnežđenih u kameni luk, a boja se na vratima ljuštila kao koža posle gadne opekotine od sunca. Alis je obuzelo oklevanje da prođe kroz ta vrata, gotovo da je čula kako im kuća šapće: *Dobro došli u Grinvil, Nejt i Alis Hejl, ovo je mesto gde mladi, urbani zaposleni ljudi dolaze da umru*, kroz prorez za poštu nalik ustima, i ne baš prijateljskim tonom.

Predgrađe je bilo savršeno ljupko, ali nije bilo Menhetn. Udaljen nekoliko minuta vožnje do poznatijeg i ekskluzivnijeg Skarsdejla, gradić Grinvil se nalazio manje od sat vremena vozom do grada, a opet je bio potpuno drugi svet. Široki travnjaci. Ograde od letvica, mnoge predvidljivo bele. Pločnici tako čisti da se s njih može jesti. Nije bilo saobraćajne buke, što je uznemirilo Alis. Levi kapak joj se trzao posle skoro neprospavane prethodne noći. Koračala je tamo-amo u mraku, po njihovom stančiću veličine kutije za cipele, u Marej hilu, preplavljena osećanjem da će sve ovo – kuća i Grinvil i sve – biti strašna greška. Ali sve uvek izgleda strašno u pola noći, pa su joj se ujutru i nesаница i brige činile budalaste. Ovo je prva kuća koju su došli da vide, a niko ne kupuje *prvu* kuću.

Nejt ju je uzeo za ruku i poveo stazom da pogleda kuću sa strane. Stisnula mu je prste i pratila njegov pogled dok su koračali. „Je l' da je lepa?“, rekao je, a ona se nasmešila i ponadala da se ne vidi kako joj igra kapak.

Osmotrivši fasadu, duboke pukotine u betonskoj stazi i posivelu, naherenu ogradu, Alis je shvatila zašto kuća ima tu cenu, mada i dalje veliku za njihov budžet. Naročito sada kad žive od jedne plate, za šta je ona bila kriva i zbog čega bi je još uvek zboleo stomak kad god na to pomisli. Ovoj kući je očajnički potrebno rada. *Mnogo posla*. A još nisu ni ušli unutra. Uzdahnula je i vrhovima prstiju pritisnula kapak. *U redu je*, pomislila je. *Biće u redu*.

„To je mnogo novca“, kazala je. „Jesi li *siguran* da možemo da je priuštimo?“ Ona je odrasla bez viška, a ponekad i bez najosnovnijeg; pomisao na hipoteku ju je užasavala.

„Možemo. Dajem ti reč“, odgovorio je Nejt. On je bio momak brojki i dobro se snalazio s novcem, ali ona je i dalje oklevala.

„Stvarno ima dobru građu“, dodao je, a Alis ga je okrnula pogledom i zapitala se kako to da vide stvari toliko različito. „I klasična je. Zar ti se ne sviđa kako solidno izgleda?“ *Solidno*. To dobijaš kad se udaš za statističkog analitičara.

„Misliš da nam je agentkinja dala pravu adresu?“ Kad bi Alis nakrenula glavu *samo malo*, činilo se da se kuća naginje udesno. Možda su pogrešili kraj grada i negde drugde postoji rođaka ove kuće, u mnogo boljem stanju. *Oh, rekla je Grinič, a ne Grinvil*, možda će reći Nejt kad ponovo pročita imejl od njihove agentkinje za nekretnine.

Alis se namrštila na ruglo od prednjeg travnjaka, na prerastlu travu bez sjaja, i zapitala se koliko košta kosilica. Međutim, dok je sve drugo delovalo zapušteno, cveće uz ogradu – jarkoružičasti cvetovi što izgledaju kao da su napravljeni od slojeva tankog, svilenog papira – bilo je prekrasno i bujno, kao da je negovano koliko toga jutra. Podmetnula je prste ispod jednog cveta i nagla se ka njemu. Miris mu je bio opojan.

„Sto sedamdeset tri.“ Nejt je podigao pogled s mobilnog telefona ka potamnelom mesinganom kućnom broju. „Da, to je to.“

„Oživljavanje kolonijalne arhitekture“, tako je rekla njihova agentkinja Beverli Dikson, „ali s mnogo više divnih detalja. Čekajte samo da vidite kameni luk i klasičan raspored. Ova neće ostati dugo neprodana, kad vam kažem, naročito po ovoj ceni.“ Nejt se izgledao uzbuđeno dok je Beverli dalje pričala. Alis je znala da ga guši njihov stančić s malo prozora, odsustvom prostranog zelenila i šokantno visokom stanarinom.

Otkad ga zna, Nejt je želeo da se preseli van grada. Želeo je dvorište u kome će se igrati loptom sa svojom decom, onako kako se on loptao sa svojim tatom. Da ga leti svakog jutra bude cvrkut ptica i zrikavci, a ne kamioni za isporuku. Kuću kojoj je potrebno renoviranje i na kojoj može da ostavi svoj pečat. Budući da je odrastao u predgrađu u Konektikatu, s roditeljima koji su i dalje u braku – majka mu je bila domaćica – i s bratom i sestrom uspešnim kao i on, Nejt je imao naivno ružičastu viziju porodice.

Alis je volela njihov savršeno udoban stan, sa stanodavcem koji je rešavao probleme neispravnih slavina i krečenja i novog

frizidera kad je njihov crkao prošlog proleća. Želela je da ostane da živi deset blokova od svoje najbolje drugarice Bronvin Marfi, kod koje je bežala kad joj je trebalo da se odmori od života s muškarcem u kutiji od cipela. Pošteno rečeno, Nejt je bio uredniji od Alis i više je vodio računa o tome da sve bude na svome mestu i da sve ima svoje mesto, ali ipak je i on imao mane. Pio je sok direktno iz tetrapaka. Koristio je njenu nerazumno skupu, pozlačenu pincetu da čupa dlake iz nosa. Očekivao je da će mu život pružiti sve što želi jednostavno zato što želi.

Alis je podsetila sebe da je obećala Nejt u da će biti otvorenog uma i želela je da bolje održi obećanja. Da ne pominjemo činjenicu da neće imati da krivi nikog drugog osim sebe same ako se zaista na kraju presele u Grinvil.

Nekoliko minuta pre dogovorenog sastanka uz ivičnjak se, predući, zaustavio leksus, iz kojeg je potom iskočila Beverli Dikson. Pošto je uzela tašnu i fasciklu sa suvozačkog sedišta, blago je gurnula i vrata i ona su se zatvorila na način koji je saopštio Alis da su kola nova. Beverli je zaključala vrata daljinskim upravljačem – dvaput – a Alis se obazrela oko sebe i nije videla nikog osim žene koja je gurala dečja kolica na drugoj strani ulice i starijeg gospodina koji je orezivao žbun nekoliko kuća dalje. Setila se jednog od Beverlinih prethodnih komentara o tom kraju grada. „Kriminal ne postoji. Moći ćete da ostavite vrata otključana ako hoćete!“

Beverli je smanjivala razmak između njih koračajući na štiklama od preko sedam centimetara, tela okruglog kao balon ispod bež suknje i odgovarajućeg žaketa. Osmehivala se široko i toplo, pružajući ruku mnogo pre no što je stigla do njih, a teške zlatne narukvice su joj zazveckale. Dok se Beverli osmehivala mladom paru, Alis je zapazila ružičastu mrlju od karmina na njenom prednjem zubu.

„Alis. Nejt.“ Beverli se rukovala s njima, narukvice su zveckale kao zvončići na vetru. „Nadam se da niste dugo čekali.“

Nejt ju je uverio da nisu; Alis se smešila i zurila u Beverlin zub.

„Pravi dragulj.“ Beverli je bila zadihana, pomalo je sipljivo izgovarala reči. „Hoćemo li da uđemo?“

„Hajde da uđemo“, rekao je Nejt i ponovo uhvatio Alis za ruku. Ona je dozvolila da je povuče ka kući iako je želela da se odveze nazad u grad, navuče helanke za jogu i sakrije se u njihovom pretrpanom stanu. Možda i da naruči hranu i smeje se njihovom privremenom bezumlju da se presele van grada.

Dok je koračala glavnom stazom, Beverli je istakla nekoliko detalja („prekrasan kamen onog luka... više se to ne može naći... originalna okna u rombovima u olovnim okvirima...“), a Alis je krajičkom oka opazila neki pokret. Lepršanje zaves na gornjem levom prozoru, kao da ju je neko pomakao u stranu. Zaklonila je oči od sunca rukom koju nije držao Nejt i pogledala ka prozoru, ali šta god da se pokrenulo sad je bilo nepomično. Možda joj se pričinilo. Možda – umornija je nego što bi trebalo da bude pošto ne radi.

„Kao što sam vam sinoć rekla preko telefona, kuća je sagrađena četrdesetih godina prošlog veka. Doduše, znam da dvorište nije doterano pod konac, ali to nije ništa što baštovanska služba ne može srediti. Zar nisu predivni oni božuri? Čujem da je prethodna vlasnica imala dara za vrtlarstvo. Šta bih dala da imam takvo cveće pred svojom kućom.“

Baštovanska služba. Gospode bože. Zvanično će postati jedan od *takvih* parova. Od onih što žarko žele plišanu travu predgrađa na kojoj će im se igrati deca i gde će sрати njihov pas, mešanac zlatnog retrievera i pudle, ali koju ne mogu sami da neguju. Dok su se približavali ulaznim vratima, Alis se zgrčio stomak. Nije ništa jela osim kafe i šake ustajalih žitarica, ali nije joj zato pozlilo. Ova kuća i sve što ona predstavlja – ne sam odlazak s Menhetna – izazivali su u njoj mučninu. Žuč joj je navrla u grlo dok su Beverli i Nejt ćaskali o „strukтури“ kuće i njenim jedinstvenim osobinama, uključujući i originalno zvono na vratima koje je još uvek radilo. Nesvestan da se Alis ućutala, Nejt je pritisnuo zvono i oduševljeno se nasmejao kad su limeni tonovi odjeknuli iza crvenih vrata.

3

„Moderna žena koja spada u tip svadljive često se može navesti da voli i bude razumna. Samo ako bude mirno slušala – što je za nju tegobno – možete je odlučno, razborito i ljubazno ubediti da nije uvek ona u pravu.“

Volter Goliken, *Moderna žena i kako upravljati njome* (1910)

Alis

.....

Unutra je bilo polumračno i sveže, pa je Alis zavukla šake ispod pazuha dok je prelazila pogledom oko sebe. Sve je bilo staromodno, tapete su bile prekrivene slojem fine prašine, a Beverli je neprestano pominjala da su „vintidž“, kao da je to neka prednost. Stari pisaci sto bio je postavljen ispod prednjeg prozora, a nešto što je ličilo na sofu, pokriveno prljavobelim čaršavom, stajalo je nasred dnevne sobe.

„Da li neko od vas dvoje svira?“

„Oprostite?“, upitala je Alis, ne znajući na šta Beverli aludira.

„Klavir.“ Beverli je podigla poklopac crnog klavira, ušuškano pozadi u dnevnoj sobi, i pritisnula nekoliko dirki. „Prašnjav i raštimovan, ali inače, izgleda, u dobrom stanju.“

„Ne sviramo“, rekao je Nejt. „Mada bismo mogli da naučimo?“ Alis je u to sumnjala – nijedno od njih nije bilo naročito

muzikalno, a pošto ga je poslednje dve godine slušala kako peva pod tušem, bila je prilično sigurna da Nejt uopšte nema sluha.

Iz dnevne sobe ušli su u kuhinju kroz lukom zasvođen prolaz. Kuhinja, slično preostalim delovima kuće, očigledno nije renovirana decenijama: plakari boje breskve; prastari frižider koji je nekako još uvek radio i brujaao kao teretni voz; ovalni sto od šperploče, s hromiranim nogama i svetloplavim stolicama, namešten uz naspramni zid. U otvorenim ugaonim elementima još je stajalo naslagano posuđe – onakvo kakvo se nalazi u starinarnicama i na buvljacima sa antikvitetima, neprozirno i s cvetićima i vijugavim šarama. Kuća je oglašena „u zatečenom stanju“, što znači da se prodaje sa svim stvarima unutra. Možda bi mogli da odbiju nešto novca za to posuđe. Najzad, posuđe je *vintidž*.

„Čemu ovo služi?“, upitala je Alis pokazujući na mali metalni umetak pored sudopera. Podigla je poklopac i zavirila unutra.

„Oh, to je otvor za otpatke“, odgovorila je Beverli. „Koristili su se za ljuške od povrća ili ostatke sa tanjira posle obroka.“ Otvorila je vrata plakara odmah ispod, gde je stajao plitak kontejner, pomalo zarđao na uglovima. „Onda se prospe iz ovoga. Stvarno je bilo zgodno i svaka prava kuhinja ga je imala.“

„Pametno“, rekao je Nejt otvarajući fioke i plakare u kojima je našao stvari kao što su metalni držač za kuvar, kuke za lonce i šerpe, i daska na izvlačenje za koju je Beverli kazala da je služila kao radna površina domaćicama koje su htele da sede dok pripremaju hranu.

Najt je bio toliko zaokupljen, tako očigledno uzbuđen, da je Alis pokušala da ne vidi stanje u kojem su se stvari nalazile i da vidi kuću onakvu kakva može postati. Možda je to upravo ono što im je potrebno. Među njima je situacija bila napeta poslednjih meseci, za šta je Alis prihvatila krivicu. Zato je ona ta koja mora da se žrtvuje, čak i ako to znači posvetiti se životu koji joj je potpuno stran.

Možda bi mogla da svoju neumornu energiju uloži u to da napravi dom, kao što Beverli neprestano govori. Da oguli „vin-tidž“ tapete, mada joj je od pomisli na to došlo da zaplače jer ih ima toliko prokleta mnogo. Da izbije zidove koji razdvajaju sobe. Da stvori jedan veliki otvoreni prostor kako bi svetlost prolazila od pročelja do zadnje strane. Dok se trudila da zamisli pozitivne strane, Nejt joj je šapnuo kako bi prednji prozor bio sjajan za pisanje. „Zamisli policu za knjige pored pisaćeg stola, da na njoj držiš sve svoje romane kad ih napišeš.“ Možda. Mogla bi da se okrene tome. To joj je oduvek bila najveća veština, pa su joj zato u firmi obično i davali najteže klijente. „Uvek sve od sebe“, glasila je njena mantra.

„Kladim se da je ovo odličan kraj za džoging“, rekao je Nejt, bez sumnje zamišljajući kako vikendom zajedno trče kilometrima. *Tik, tik, tik*, gotovo da je mogla da vidi kako Nejt u glavi štriklira ispunjene stavke. Možda bi i mogla da se ozbiljno vrati džogingu, da prelazi kilometre kroz tihe ulice s drvoredima da da ne brine da će je udariti kola ako siđe korak sa pločnika.

Beverli je žustro klimnula glavom. „Oh, evo upravo neko prolazi“, kazala je. Svi su pogledali kroz prednji prozor dnevne sobe, u ženu koja je džogirala pored kuće. U tako pravi čas kao da ju je Beverli tu postavila.

„Baš si pričala o tome kako želiš da se vratiš trčanju“, rekao je Nejt. „Bar dok ne dođe beba.“ Spustio je ruku na Alisin stomak i protrljao ga.

„Oh, iščekujete bebu?“, upitala je Beverli, pomalo zadihano. Ništa tako ne požuruje stvari kao kad je dete na putu, kad je potrebno da kuća bude bolja nego inače. „Ovo je divan kraj za mlade porodice. Još nismo bili u podrumu, ali dole je velika mašina za pranje rublja i mašina za sušenje, tako da ne morate izlaziti iz kuće kad bude gomila bebinog veša.“

„Ne očekujemo bebu“, odvrtila je Alis. Brzo, odlučno. Nije joj bilo drago što je Nejt to pomenuo, i to još potpuno

nepoznatoj osobi. Stanje njene materice je njena privatna stvar, a osim toga, tek su se nedavno bili usaglasili da počnu da pokušavaju.

„Ne još“, dodao je Nejt ispravljajući je, pa ju je još jednom protrljao i potapšao po stomaku pre nego što je sklonio ruku sa mesta gde joj se majica vrlo neprivlačno zatezala oko struka. Alis je bilo lako da održava vitkost, mogla je da smanji težinu već samo tako što bi nedelju dana pila zeleni čaj i kafu i ne bi jela ništa osim čorbe i lubenice. Osim toga, posao joj je bio izvanredno zahtevan, nije joj ostavljao dovoljno vremena da unese toliko kalorija da bi se zaoblila. Ali nezaposlenost je učinila svoje. Nejt je obožavao njene nove obline, rekao joj je da žene koje su previše mršave imaju problema da zatrudne. Kad ga je pitala gde je to čuo, Nejt je odgovorio da ne može tačno da se seti. Alis je podozrevala da je obeležio nekoliko sajtova o trudnoći – Nejt Hejl je mogao biti sve samo ne nepripremljen.

„Da li radite, Alis? Mislim, van kuće?“ Alis je uvredilo Beverlino pitanje, nagoveštavalo je da izgleda kao da joj nedostaje preduzimljivosti. *Imam dvadeset devet godina*, poželela je da kaže nadmeno. *Da, radim*. Ali to nije bila istina, više ne. Želudac joj se opet zgrčio, ovoga puta od čežnje poput svraba kad se ne možeš počestati. Nedostajao joj je posao; tempo, izazovi, plata... Čak i cipele s visokim potpeticama, koje je ponekad obuvala pošto Nejt ode na posao, i hodala u njima po stanu jer se u njima više osećala kao ono što jeste, kao prava ona.

„Radila sam u odnosima s javnošću, ali nedavno sam dala otkaz. Da bih se usredsredila na druge stvari“, odgovorila je Alis.

„Ali piše roman“, rekao je Nejt, a Alis je obuzdala želju da ga učutka. Kad bi samo znao da zapravo nije započela roman. Kao i šta se stvarno dogodilo s poslom.

Na pomen romana, Beverli je podigla obrve i namestila usta u obliku slova O. Alis je pomislila kako gospodin Dikson, ako postoji gospodin Dikson, najverovatnije veoma uživa u njima.